

Ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στην εκπαίδευση Καλή πρακτική στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση

Εισαγωγή

Στη στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, η εκπαίδευση και η παιδεία πρόληψης αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη διατήρηση και τη βελτίωση της ποιότητας στην εργασία. Για την υποστήριξη της στρατηγικής αυτής, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία δημοσίευσε την έκθεση με θέμα «Mainstreaming occupational safety and health into education: Good practice in school and vocational education» (Ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στην εκπαίδευση: Καλή πρακτική στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση). Η έκθεση παρέχει ολοκληρωμένη επισκόπηση των παραδειγμάτων καλής πρακτικής σε όλη την Ευρώπη και περιγράφει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ούτως ώστε να ακολουθηθεί συστηματική στρατηγική για την ενσωμάτωση των θεμάτων ΕΑΥ στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Το παρόν τεχνικό δελτίο περιέχει μια περίληψη της έκθεσης.

Καλή πρακτική

Η έκθεση περιλαμβάνει 36 παραδείγματα καλής πρακτικής, 14 από τα οποία παρουσιάζονται ως περιπτωσιολογικές μελέτες. Τα παραδείγματα καλής πρακτικής κατανέμονται με βάση τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις: την «ολιστική» προσέγγιση, την προσέγγιση που βασίζεται στο πρόγραμμα σπουδών και την προσέγγιση που βασίζεται στο χώρο εργασίας.

«Ολιστική» προσέγγιση

Οι περιπτώσεις που βασίζονται στην «ολιστική» προσέγγιση παρέχουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της ασφάλειας και υγείας, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας. Οι περιπτώσεις επικεντρώνουν την προσοχή τους στο σχολικό σύστημα στο σύνολό του, ούτως ώστε να βελτιωθεί το περιβάλλον μάθησης και εργασίας στα σχολεία.

Περιπτώσεις

«**National healthy school standard**» (Εθνικό πρότυπο για υγιή σχολεία), **Αγγλία**, ένα εθνικό πρόγραμμα που καθιερώνει διαδικασία έγκρισης συνεργασιών στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας: «**The Safe School**» (Το ασφαλές σχολείο), **Ολλανδία**, πρωτοβουλία που εστιάζει στην ενίσχυση της επικοινωνίας σε ό,τι αφορά την ασφάλεια και τη βία στα σχολεία και γύρω από τα σχολεία: **ΦΑΟΣ (**«Φως στην ασφάλεια στα σχολεία»), **Ελλάδα**, ανάπτυξη ολοκληρωμένων διαδικασιών για την εκτίμηση της ασφάλειας στην καθημερινή σχολική εκπαίδευση και στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον, μέσω της προώθησης της συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων: «**School environment round**» (Στρογγυλή τράπεζα σχετικά με το σχολικό περιβάλλον), **Σουηδία**, ιδέα για το σχεδιασμό του περιβάλλοντος εργασίας και μάθησης στα σχολεία.

Προσέγγιση που βασίζεται στο πρόγραμμα σπουδών

Στις περιπτώσεις αυτές η ασφάλεια και η υγεία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του προγράμματος σπουδών και δεν περιορίζονται σε έναν συγκεκριμένο θεματικό τομέα. Η ασφάλεια και η υγεία ενσωματώνονται στο πρόγραμμα ως «οριζόντια» θέματα. Αυτό σημαίνει ότι ενσωματώνονται σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και σε διάφορες θεματικές ενότητες, π.χ. στις γλώσσες και στη φιλολογία.

Περιπτώσεις

«**At the safety school**» (Στο σχολείο με ασφάλεια), **Ιταλία**, εννοιολογικό και μεθοδολογικό πλαίσιο, το οποίο απευθύνεται στους διδάσκοντες, για την εισαγωγή των θεμάτων ΕΑΥ στη διδασκτέα ύλη: «**Examples of good practice in primary school**» (Παραδείγματα καλής πρακτικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Ιταλία**, για την ανάπτυξη και διάδοση διδακτικών εργαλείων σε εθνικό επίπεδο με στόχο την προώθηση πνεύματος πρόληψης: **Splaat** [**Safe play at all times**] (Ασφαλές παιχνίδι οποιαδήποτε στιγμή), **Αγγλία**, για την αύξηση της ευαισθητοποίησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας που αφορούν εργοτάξια και για την ανάπτυξη διδακτικών εργαλείων που αφορούν θεματικές ενότητες του εθνικού προγράμματος σπουδών: **πρόγραμμα Armi: «Ar and Mi at school»/«New kids on the job»** (Οι Ar και Mi στο σχολείο/ Παιδιά νέα στην εργασία), **Δανία**, με στόχο την ανάπτυξη βασικών συμπεριφορών και γνώσεων και τη θετική συμβολή στη βελτίωση της ατομικής υγείας και ασφάλειας και της υγείας και ασφάλειας των άλλων.

Προσέγγιση που βασίζεται στο χώρο εργασίας

Οι περιπτώσεις με αντικείμενο το τελευταίο και σημαντικό στάδιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τη μετάβαση δηλαδή από το σχολείο στην επαγγελματική ζωή, εστιάζουν στην εξοικείωση των σπουδαστών με το χώρο εργασίας, τα στάδια προς την επαγγελματική ζωή καθώς και τους κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Οι περιπτώσεις αυτές εξετάζουν το θέμα σε γενικό ή τομεακό επίπεδο.

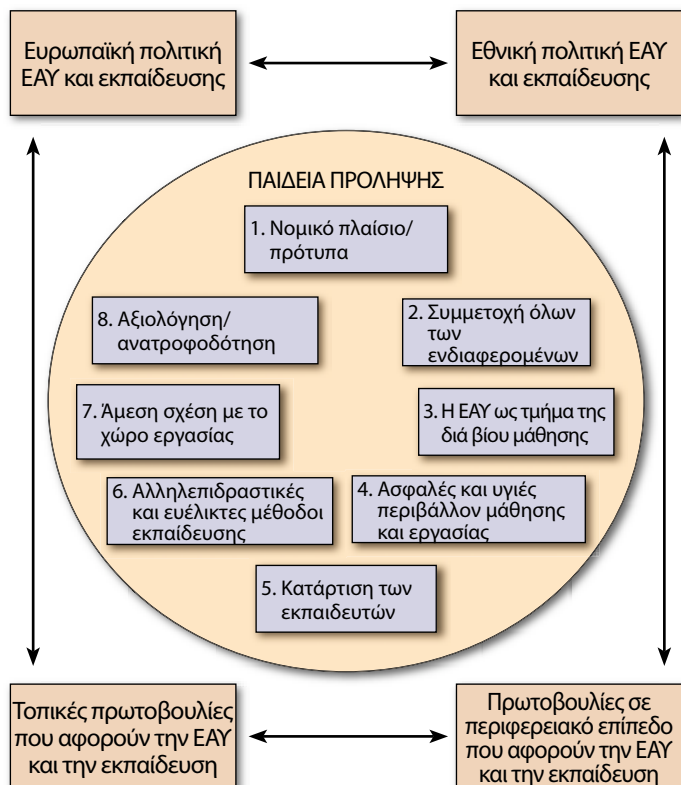
Περιπτώσεις

Preventing accidents to children and young persons in agriculture (Πρόληψη των ατυχημάτων στον τομέα της γεωργίας που αφορούν παιδιά και νέους), **Ιρλανδία**, ανάπτυξη και παροχή πληροφοριών που αφορούν την ασφάλεια, ούτως ώστε να καθοριστεί ο τρόπος διαχείρισης της ΕΑΥ στα αγροκτήματα: **Synergie** (Συνέργια), **Γαλλία**, πρόγραμμα για την παροχή οικονομικών και κοινωνικών ωφελημάτων σε μαθητευόμενους που απασχολούνται σε εταιρείες οι οποίες δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους: **Students make machines safe** (Οι μαθητές εξασφαλίζουν την ασφάλεια των μηχανών), **Βέλγιο**, συγκεκριμένο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίον οι μαθητές συμμετέχουν στη βελτίωση της ασφάλειας των μηχανημάτων: **Check it out** (Κάνε έλεγχο), **Μεγάλη Βρετανία**, βίντεο με συγκεκριμένα παραδείγματα κινδύνων στο χώρο εργασίας: **Young people want to live safely** (Οι νέοι θέλουν να ζουν με ασφάλεια), **Γερμανία**, καθιέρωση διαγωνισμού για τους μαθητές που φοιτούν σε επαγγελματικές σχολές: **OSH integrated in curricular standards** (Ενσωμάτωση της ΕΑΥ στα πρότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα), **Ιταλία**, ανάπτυξη και έλεγχος των ενοτήτων κατάρτισης που αφορούν την ασφάλεια στα σχολεία και σε κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης.

Πώς συνδέονται οι καλές πρακτικές με τη χάραξη της μελλοντικής στρατηγικής;

Με βάση τα προαναφερόμενα παραδείγματα καλών πρακτικών, η έκθεση παρουσιάζει σχέδιο υποδείγματος, το οποίο περιλαμβάνει τα βασικότερα στοιχεία της διαδικασίας ενσωμάτωσης της ΕΑΥ στην εκπαίδευση.

Υπόδειγμα ενσωμάτωσης της ΕΑΥ στην εκπαίδευση

Το υπόδειγμα αναπτύχθηκε με βάση το οικολογικό-ολιστικό υπόδειγμα σχολείων που προάγουν την υγεία και παρουσιάζει τους βασικούς εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία ενσωμάτωσης των θεμάτων ΕΑΥ στην εκπαίδευση, καθώς και τους εσωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν την προώθηση της ενσωμάτωσης εντός του σχολείου ή άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Το υπόδειγμα βασίζεται στην ανάλυση της διαδικασίας ενσωμάτωσης της ΕΑΥ στην εκπαίδευση, η οποία αποτελείται από **έξι στάδια**.

Περαιτέρω πληροφορίες

Στο σεμινάριο με θέμα «Ενσωμάτωση των θεμάτων ΕΑΥ στην εκπαίδευση — Οι εργαζόμενοι του μέλλοντος», το οποίο διοργανώθηκε από την ιταλική προεδρία της ΕΕ τον Οκτώβριο 2003 στη Ρώμη, ελήφθησαν τα πρώτα μέτρα για την εφαρμογή του προτύπου στην ευρωπαϊκή πολιτική ΕΑΥ και εκπαίδευσης.

Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν για την ανάγκη χάραξης ευρωπαϊκής στρατηγικής με σκοπό την ενσωμάτωση των θεμάτων ΕΑΥ στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (Δήλωση της Ρώμης). Η Δήλωση της Ρώμης διατίθεται στη διεύθυνση: http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/osheducation/rome.stm.

Στην ιστοθέση του Οργανισμού περιλαμβάνεται ειδικό τμήμα για την παροχή περαιτέρω πληροφοριών που αφορούν την ΕΑΥ και εκπαίδευση, στη διεύθυνση: <http://education.osha.eu.int>.

Το 2004, ο Οργανισμός δημοσίευσε την έκθεση με τίτλο «Ενσωμάτωση των θεμάτων επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην εκπαίδευση. Καλή πρακτική στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση». Η έκθεση διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports>.

Η διαδικασία ενσωμάτωσης της ΕΑΥ στην εκπαίδευση

Στάδιο 1: Πληροφόρηση

Συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών πριν από την κατάρτιση του προγράμματος, π.χ. στοιχεία σχετικά με τα ατυχήματα που αφορούν τα παιδιά και τους νέους, τον αριθμό των σχολικών μαθημάτων που αφορούν την ασφάλεια ή στοιχεία για τις συνθήκες εργασίας στα σχολεία και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πρέπει επίσης να εξεταστούν οι εμπειρίες από παρόμοια προγράμματα.

Στάδιο 2: Σχεδιασμός

Εκ των προτέρων διευκρίνιση των εταίρων που συμμετέχουν στο σχέδιο. Υπάρχουσες εμπειρίες και δομές μπορούν να αποδειχτούν χρήσιμες για την κατάρτιση του προγράμματος, π.χ. δίκτυα για την προαγωγή της υγείας, συνεργασία με τις αρχές ασφάλειας και υγείας και τα σχετικά ιδρύματα κατάρτισης. Πρέπει να ελεγχθούν όλοι οι πόροι για τη χρηματοδότηση.

Στάδιο 3: Απόφαση

Μετά την ολοκλήρωση των πρώτων δύο σταδίων, μπορεί να αποφασισθεί εάν θα διεξαχθεί πιλοτική μελέτη όσον αφορά το πρόγραμμα. Πρέπει να προσδιοριστούν ο γενικός σκοπός του σχεδίου και οι επιχειρησιακοί στόχοι, καθώς και να καταρτιστεί σχέδιο δράσης με καθορισμένες προθεσμίες και αρμοδιότητες.

Στάδιο 4: Εφαρμογή

Στο στάδιο εφαρμογής του προγράμματος, είναι σχεδόν βέβαιο ότι η επιτυχία θα εξαρτηθεί από τους ακόλουθους παράγοντες: την αναγνώριση της ασφάλειας και υγείας ως αναπόσπαστου τμήματος της διά βίου μάθησης, την πλήρη κατανόηση όλων των πτυχών της ασφάλειας και υγείας, συμπεριλαμβανομένων της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας, την άμεση σχέση των εκπαιδευτικών μέτρων και των χώρων εργασίας, τη συμμετοχή έμπειρων εκπαιδευτών στην ανάπτυξη του προγράμματος και του εκπαιδευτικού υλικού.

Στάδιο 5: Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος. Η διαδικασία ενσωμάτωσης συνοδεύεται και βελτιώνεται από τα μέτρα αξιολόγησης. Επίσης, πρέπει να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα του προγράμματος σε ό,τι αφορά τη βιωσιμότητα και τη δυνατότητα μεταφοράς του σε άλλα ιδρύματα και πολιτισμικά πλαίσια.

Στάδιο 6: Παρακολούθηση

Ανάπτυξη σχεδίου προώθησης πριν από τη λήξη του προγράμματος και έγκαιρη ανάληψη ενεργειών για την ενεργή παρακολούθησή του.